

Din cea mai recentă apariție a „Revistei Istorică”, nr. 1–2, 2012, amintim articolul semnat de Sorin Radu, de la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, intitulat *Tovarăși de drum: Frontul Plugarilor și Partidul Comunist în anii 1944–1947*. Expozitiv și fără prea mare profunzime analitică, acesta are totuși meritul că, pe baza documentației de arhivă, înlătură prejudecata propagandistică a subordonării depline dintotdeauna a Frontului Plugarilor față de Partidul Comunist. Se remarcă astfel nu numai căutările organizatorice și politice ale Frontului, devenit foarte rapid o formațiune de masă la nivel național, ci și disputele din interiorul său, între susținătorii unei orientări autonome (Miron Belea, Romulus Zăroni, Mihail Ghelmegeanu), respectiv adepții urmăririi necondiționate a liniei comuniste (Constantin Agiu, Stanciu Stoian, Nichifor Stere).

Dincolo de contextul avut în vedere și de atitudinile personale mai mult sau mai puțin oportuniste, deși autorul nu remarcă acest lucru, problemele Frontului Plugarilor sunt simptomatice pentru orice mișcare țărănească într-o societate preponderent rurală în curs de modernizare, în care „agrarieni” încearcă să formuleze un model social și de acțiune în relație cu provocările industrializării și ale procesului electoral. Este o direcție de gândire inaugurată de către Vasile Kogălniceanu, continuată de Virgil Madgearu, până la Mihail Ghelmegeanu.

Semnalam, de asemenea, textul postum al Florentinei Căzan, *Originele Crăciunului*, referitor la credințele precristine și ritualurile care se regăsesc asimilate și prelucrate în tradiția Nașterii, cum ar fi mitologia solară sau concepția regenerării periodice a naturii. Remarcăm îndeosebi principiul metodic pe care îl afirmă articolul, și anume că reprezentările mitico-religioase nu sunt realmente inteligibile decât în logica lor specifică, ce scapă în multe privințe modelului interpretativ de factură științifică.

În chestiunea particulară a Crăciunului o abordare bogată în semnificații și sugestii o mai oferă psihologia analitică, susceptibilă să clarifice apariția în spații culturale diferite a unor personaje arhetipale precum Died Moroz – la slavi, sau bătrânul cu barbă albă din noaptea lui Jol – la germanici, corespunzătoare lui Moș Crăciun ca „duh protector al familiei”. Aceasta nu vrea să însemne că psihologizăm în esență religia sau gândirea mitică, ci numai că observăm corespondențele dintre ele și structurile inconștiente ale minții omenеști.

Alexandru Mamina

„Annales. Histoire, sciences sociales”, n° 2, 2013, tratează chestiunea existenței cotidiene în timpul regimurilor comuniste din Europa de Est. Sunt analizate în acest context mai multe aspecte, de la accesul la instrumentele de comunicare (poștă, telegraf, telefon) și structurarea ierarhiilor publice, până la fenomenul cerșetoriei.

Un articol interesant este publicat de Małgorzata Mazurek, *Morales de la consommation en Pologne (1918–1989)*, care plasează problema abordată într-o durată mai lungă, accentul căzând totuși pe ceea ce s-a întâmplat după 1945. În sinteză, autoarea urmărește evoluția și semnificațiile relației tensionate dintre etica unui consum egalitar și practicile comerciale speculative, sesizabile cel mai evident în așa-numita economie paralelă, care generau inegalitate și nemulțumire în societate. Se constată cum etica unui consum egalitar a beneficiat de sprijinul clasei muncitoare, cum partidul comunist a încercat să utilizeze etica respectivă inițial împotriva burgheziei, iar mai apoi pentru a canaliza nemulțumirea populației de la nomenclatură către vânzători și speculanți, pentru ca în cele din urmă principiile egalitare să se întoarcă împotriva regimului, considerat vinovat de lipsurile materiale și de noua inechitate socială. În 1980–1981, sindicatul „Solidaritatea” a militat pentru libertate politică și suveranitate națională, dar în chestiunile economice a susținut mai degrabă idei egalitare, în acord cu nemulțumirea consumatorilor față de sistemul de aprovizionare.

„Studii și materiale de istorie modernă”, vol. XXVI, 2013, p. 117–120